

is elősegítette a felvételt és így 18 éves korában Komáromy társulatának tagja lett. Később *Kilényi Kocsis* Dávidhoz szerződött, közben meghaltak a szülei, akik után 1000 frtot örökölt és evvel a tőkével, alig 20 esztendőös korában, színigazgatónak csapott föl. Miskolcra és Kolozsvárról szervezte első társulatát, amely hét férfi és három nő-tagból állt. Első előadásukat Szegeden, a városháza nagytermében tartották. Néhány hónap múlva Szabadkára költözik a kis színtársulat, majd később Zomborba, ahol azonban a közönség nem támogatja őket, megbuknak. Abday Kilényivel társul és az így kibővült társulattal Bajára, Pápára és Komáromba megy, ahol azonban ismét elválik Kilényitől és egyedül próbál szerencsét. Szerez két lovat és kocsit és így járja kis vándortársulatával az országot. 1825-ben Pozsonyba hívják és itt »Nemzeti Színjátszó Társaság« címen tartja előadásait. 1826-ban már az Alföldön bolyong, azután Temesvár, Arad és Nagyvárad a fontosabb állomások, ahol mindenütt kiűzik a német színészeket. 1827. októberében szervezi az első drámai és énekes »fixum«-társaságot. Ekkor már 44 tagja van, de mert nem tudnak eleget keresni, a társulat két részre oszlik. Az énekes-rész Kassára, később Budára megy és ezek adják magvát a pesti nemzeti színjátszó társaságnak. A nem énekes tagokkal városról-városra vándorolnak, ismét egyesülve Kilényivel, akitől később megint különvált. 1828-ban nőül veszi Szabó Zsuzsannát, színésznévén Böszörményi Johannát. 1830-ban megint társul Kilényivel és Egerben, Miskolcon, Sátoraljaújhelyen és Székesfehérvárott működik, majd ismét Pesten tűnik fel, most már mint »Dunamelléki színésztársaság«. Nagy érdeme, hogy negyvenhárom magyar városban ő ismertette meg először a magyar színeszetet. A Nemzeti Színház felépítésére 1836-ban Szegeden előadást rendezett, amely 138 frt. 59 krajcárt jövedelmezett. Egressy Gábor három ízben vendégszerepelt nála. A univerzális színész volt. Szerepei: *Rudolf* (Walburg éje), *Alphonso* (Borgia Lukrécia), *Haimburg* (Haimburg Mária), *Greifenstein* (Báronycipő), *Nörburg* (16 éves királynő), *Angelo* (Cimszerrep), *Peñillo* (Tündérlakat), *Gilbert* (Tudor Mária), *Albert* (Ném férje), Hara-

miák *Moór Ferenc*, majd az öreg *Moór, Zajtay* (Peleskei notárius) stb. Legnagyobb érdeme, hogy több mint negyven énekes színész az ő társulatánál szerezte meg a színjátszás alapismereteit. Ezek közül a legnevezetesebbek: *Bartha, Pály, Megyeri, Petőfi, Benza*, id. *Szerdahelyi, Parázsó*, stb. Népszerűségét jellemzi, hogy *Pákh Albert Garai János Kont* c. költeményének mintájára *Csont* címen paródiát írt róla, mely így kezdődik:

Három színész Létára tart,
Éhenhalásra kész,
Három komédiás élén
Csont, a kóbor színész.
Mind lumpok ők, mind rongyosak,
Mind éhes hazafi,
Mint naplopókat Karcagon
Elverte Abday — stb.

Régi feljegyzések szerint huszonegy színészpárt háziasított össze egy-egy esti előadás jövedelméből, tizennégy tagját temette el és kilenc esetben vállalt komaságot. Igen jószívű ember volt és ha tagjai egyben-másban megszorultak, mindig kész volt segíteni rajtuk. 1849-ben egyik honvédtábor élmezőnyén telepedett le, ahol kataszteri másolásból és abból a kegydíjből élt, amit a Nemzeti Színház és az Országos Színeszgyűlés adományozott neki. 1878 március 4-én megünnepelte 50 éves színészjubiläumát Szatmáron. Irodalmi munkássága: *Cic hegynék boszorkánya*, színmű (németből ford.). Bem. 1839. júl. 15-én, Deésen. Szatmár városa egy más világgrészen, boh. bem. 1878. febr. 2-án, Szatmáron.

Abday Rozina, színésznő, A. Sándor leánya, sz. 1829-ben. Mint gyermekszereplő 1836-ban fellépett Szegeden. Férjhez menése után — egy kereskedő vette nőül — lelépett a pályáról.

Abel Frigyes, színész, sz. 1903. dec. 11-én, Budapesten. A kereskedelmi akadémián érettségizett 1921. július 6-án, ugyanez év okt. 29-én lépett fel először a Belvárosi Színházban, a Gazdag lány c. vígjátékban. Tagja volt az Andrássy-úti Színháznak is. 1928. óta a müncheni Deutsches Theater dramaturgja.